

MAGYAR LAPOK

XI. évfolyam, 214 (3078) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, 1942 szeptember 23

Romokért folyó küzdelemmé vált a stalingrádi csata

Az összeomlott házak romjaiból új ellenállási fészkeket építenek a bolsevisták. — Végleg átkeltek a japánok az Owen-Stanley hegységen. Az ausztráliaiak közvetlenül Port-Moresbynél kísérik meg az ellenállást

Mint az arcvonalról érkező jelentésekből kitűnik, a Sztalinrádban dühöngő harc a romokért folyó küzdelemmé vált. A szovjet védelem teljesen kilátástalan és reménytelen helyzetében is a végsőkig kitart. Amennyire lehetséges, az összeomlott házak romjaiból is új jegyverkezési fészket építenek. Egy háztömbért, amelyet különösen elkeseredetten védelmeztek, napokig kellett harcolni, míg végre a német utászoknak más csapatokkal sikerült a háztömb védelmezőit legyűrni és több száz foglyot ejteni. A német hadvezetőség, mint eddig is, lehetőség szerint kiméli katonái életét. Az az alapos gyanú is felmerült, hogy a szovjet védelem nem csupán a város belsejében létesített aknamezőket, hanem magukat az épületeket is aláaknázták. Ezért a német csapatok nagyon óvatosan haladnak előre a város belsejében. A szovjet tehermentesítő támadásai a német záróállások északi része ellen továbbra is sikertelenek maradtak.

A doni arcvonalon, mint a Stefani Iroda jelenti, az ellenség a legutóbbi napok során igen élénk tevékenységet mutatott és különösen az olasz balszárnyat támadta hevesen. A támadások azonban az erős olasz ellenálláson megtörttek és az ellenség kénytelen volt súlyos veszteségek után abbahagyni támadási kísérleteit. 2500 főnyi ellenség elesett, illetve fogságba került. Azonfelül nagymennyiségű hadianyag jutott az olasz csapatok kezére.

Az NST washingtoni jelentése szerint Knox amerikai tengerészeti miniszter kijelentette, hogy a csendesóceáni háborús helyzetet nem szabad túlságosan optimisztikusan megítélni. A japán csapatok végleg átkeltek az Owen Stanley hegységen. Az amerikai légierő most azon igyekszik, hogy megakadályozza a japánok további előnyomulását Port Moresby felé. Arra is számítani kell, hogy a japánok mindent megtesznek, hogy a Salamon-szigetektől elűzzék a vartraszállott amerikai kötelékeket.

A második arcvonalról cikkeznek a New York Sunban az amerikai expedíciós hadsereg katonai szakértője és megdöbentőnek mondja azt a módot, amilyen könnyelműen beszélnek Amerikában a második arcvonalról, anélkül, hogy tudnák, milyen óriási hajtőrré, mekkora hadseregére és milyen hihetetlen mennyiségű hadianyagra van szükség egy ilyen arcvonal megteremtéséhez.

Hadművelési övezet: (Stefani.) A Ste-

fani Iroda különtudósítója jelenti Észak-Afrikából: Jelentős ellenséges erők túlzás és harcköcsi támogatással szeptember 16-án megtámadták a Giallóban levő helyőrségünket. A támadók nyilván gyors sikerre számítottak, mert az elfogott tisztek nagy meglepetésnek mondták, hogy a helyőrség egymás után verte vissza a brit támadásokat. A tulerőben levő támadók szeptember 21-én végleg visszavonulásra kényszerültek. Ezzel harmadik vereségüket szenvedték el olasz csapatoktól néhány nap alatt.

Az olasz győzelem kivívásában nagy szerepe volt az olasz légierőnek, amely szüntelenül bombázta a felvonuló brit csapatokat.

Rómából jelenti: (Stefani.) A brit lapok néhány nap óta újra sürgetik Róma bombázását. Hangoztatják, hogy félre kell tenni minden egyéb szempontot és csak abból a szempontból kell megítélni az ellenség városai ellen intézendő légitámadásokat, hogy szükségese-e a demokráta világrend megvédése szempontjából.

Dower kikötőjében horgonyzó angol gyorsnaszádokra tüzeltek a német vadászok

Berlinből jelenti: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A Deutsche Allgemeine Zeitung katonai tudósításából kitűnik, hogy a Kaukázusban egy finn zászlóalj is harcol. Ez a zászlóalj finn önkéntes SS emberekből áll, akik többnyire Karéliából jöttek, vagy már ott harcoltak. A zászlóalj a Viiking SS hadosztályhoz tartozik és a télen az aunusi arcvonalon küzdött.

Berlinből jelenti: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Német harcrepülőgépek szeptember 22-én nappali támadások során a brit délkeleti par-

toknál bombákkal árasztották el a Mastingtól keletre levő terület katonai berendezéseit. A véderőparancsnokság közlése szerint a bombák nagyobb épülettömbökben robbantak fel és több házat öszedöntöttek. A délutáni órákban német vadászok felgyújtottak 3 záróléggömböt, amelyek Dower kikötője előtt és a partvidék felett szabadultak el. Német vadászok mély repüléssel hatásos tűz alá vették a doweri kikötőben horgonyzó gyorsnaszádokat.

Willkie a harctéren keresi fel Stalint

Londoni jelentés szerint a szovjet kormány Willkiét moszkvai látogatása után megbizta, hogy tolmácsolja az amerikai kormányának a Szovjet Unió követelését, hogy az Egyesült Államok szakítsa meg diplomáciai kapcsolatait Finnországgal.

Stockholmból Zürichbe érkezett je-

lentés szerint Sztalin egy fontos harciszakasz védelmének irányításában vezető szerepet visz. Ezért nem fogadhatta Rooseveltt megbízottját. Lehetséges, hogy Willkie elmegy Sztalinhoz és ugyanakkor meglátogatja a frontot is.

Spanyolország fokozza a katonai előkészületeket

Madridból jelenti: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: A spanyol lapok a minisztertanácsról kiadott közleménnyel kapcsolatban különösen azt hangsúlyozzák, hogy a külpolitikai irányvonal változatlan marad és hogy fokozzák a katonai előkészületeket. Az országának rendelkezni kell a védelemhez szükséges eszközökkel nemzetközi helyzetének fenntartása és a belső uj-jáépítés érdekében.

Tokióból jelenti: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A hármasegyezmény megkötésének évfordulója alkalmából vasárnap Tokióban sok ünnepség volt. Az ünnepségek központjában a Hibaja parkban rendezett felvonulás állott, amelyen résztvettek a japán vezetőszemélyiségek és a rangelyhatármak nagykövetei. Vasárnap délután Tanikülgyminiszter ebédet adott a hármasegyezmény hatalmai diplomáciai

képviselőinek tiszteletére, hivatali helyiségében. A japán asszony szövetség hétfőn német és olasz asszonyok részvételével ünnepséget rendezett a japán sebesültek javára.

Faruk király és kormánya minden rendelkezési jogát felfüggesztették az angolok

Milánóból jelenti: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: A Popolo d'Italia szófiai tudósítója jelenti, hogy kairói hírek szerint az angol parancsnokság két hét óta felfüggesztette Faruk király és az egyiptomi kormány minden intézkedési jogát, megtorlásul azért, mert vonakodtak átteni székhelyüket Szudánba.

Az Esti Ujság írja: Az NST kairói jelentése szerint Faruk egyiptomi király felgyógyult betegségéből.

Az NST római jelentése szerint Kairóból közlik, hogy a lakosság átköltözése tovább tart Egyiptomban. Az angol hatóságok intézkedésére a brit szempontból megbízhatatlan egyéneket nagyszámban deportálják Egyiptom lakossága nagymértékben elkeseredett a kenyér rossz minősége miatt, úgyhogy a kormány kénytelen volt szigorú rendeleteket kiadni a pékek ellen.

Fén és japán győzelem Port-Moresbytól 40 kilométerre

Sanghajból jelenti: (NST) Port Moresbytól mintegy 40 kilométerre a japánok nagy győzelmet arattak az ausztráliai csapatok felett és visszavonulásra kényszerítették őket. Az ausztráliaiak most közvetlenül Port Moresby előtt kísérelnek meg ellenállást.

Tokióból jelenti: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Az amerikaiak a háború kezdete óta a Távolveleten 6 páncéloshajót, 7 repülőgéphordozóhajót, 14 cirkálót, 8 torpedórombolót és két segédhajót vesztek. További 5 páncéloshajó, két repülőgéphordozó, 10 cirkáló, 6 torpedóromboló és három segédhajó megsérült. Ezek a veszteségek mintegy felét teszik ki az Egyesült Államok tengeri haderejének. Emberéletben a veszteséget 14.000 főre becsülik. Elsülyedt ezenkívül 64 amerikai és holland tengeralttjáró, 38 pedig megrongálódott.

ROOSEVELT MÁR KÉT HÓNAPPAL EZELETT BEJELENTETTE A VatikánNAK TAYLOR KIKÜLDETÉSÉT

Vatikánvárosból jelenti: (Bud. Tud.) Taylor vatikáni megbeszéléseivel kapcsolatban kiegészítésül közli, hogy Roosevelt elnök már két hónappal ezelőtt közölte a pápával, hogy személyes követét rövid látogatásra a Vatikánvárosba küldi, hogy tájékoztassa a pápát az Egyesült Államok kormányának az általános helyzetet kapcsolatban elfoglalt álláspontjáról és az Egyesült Államok háborús céljairól. Taylor olasz területen való átutazásakor az Egyesült Államok szentszéki rendkívüli követének diplomáciai jogait élvezti.

Dr Glattfelder Gyula az új kalocsai érsek

Dr Péteri-Petro-József Vác új püspöke

Glattfelder Gyula eddigi csanádi püspököt nevezte ki a pápa kalocsai érsekké. A kalocsai érsek a katolikus hierarchiában Magyarország hercegprímása után következő főpap, s mint ilyennek, a magyar közjogi méltóságok között is fontos helye van. Az érsekséget még Szent István alapította, s az első érsek a szent király idejében ugyanaz az Asztrik bencés szerzetes volt, aki a Krisztus utáni 1000-ik évben a magyar királyság elismeréséért II. Szilveszter pápánál küldöttségben járt, ezt a küldöttséget vezette, s küldetésére eredményeként elhozta Rómából a Szent Koronát.

Az érsekség területét Szent László királyunk még a Szerémséggel növelte, s ugyanakkor második székhelyül Bácsot is kijelölte, hogy az új terület is még közvetlenebbül igazgatható legyen. A kalocsai érsek ez okból a múlt századokban Bács megye örökös főispánjai is voltak. Bács vára a reneszánsz korban a kalocsai érsek kizárólagos székhelye és jelentős község volt, de 1705-ben teljesen elpusztult.

A mohácsi vészkor rántórnó ozmán világháramlata szemben Pomory Pál kalocsai érsek vezette a magyarság megfoghatatlan kis hadseregét, mely maroknyi tömeg volt az ellenség tengereivel szemben, de halála árán is messzi jövőnkre tanúságot tett a keresztény magyarság önfelelő készségéről, s a kétségbeesés között is óriási föntségbe emelkedő erkölcsi erejéről. Ez a megmentő szellem mintha öröksége maradt volna a kalocsai érsekségnek, melynek területe a török hódoltság alatt is legelőbbit szenvedett a hódítók kulturarombolásától. Bujdoló szerzetesek tartották a néphez a keresztény hűséget. A török hódoltság alatt nagynevű érsek voltak Szelecsényi György és Széchenyi György, kik nemzetük felszabadításáért nagy közéleti munkát fejtettek ki. A török kiűzése után Patatich Gábor, s utána Batthyány József, majd Patatich Ádám (ki 1760-ig nagyváradi püspök volt és az itteni székesegyházat is ő építtette föl) voltak azok a kalocsai érsek, akik nagyszabású újraszervezéssel valóssággal újralapították az érsekség egyházmegyei életét és szervezetét.

A kalocsai érsek névsorában az újabb időkben a Haynald Lajosé volt az egyik legfőbb egyéniség, aki az osztrák elnyomás alatt Erdélyben volt a magyarság nemzeti hitének legteljesebb ápolója, s aztán a dinasztia-
val való kiegyezés után szinte három

évtizedig volt Kalocsa főpapja.

A fényes nevű és nagyérdemű elődök után most Glattfelder Gyula következik, aki huszéves püspöki múlt után kerül az érseki székbe. A nagyérdemi püspöki múltból néhány évet velünk együtt a trianoni összeomlás után Bácság területén is töltött, s ezzel a mi idegen uralom alatti megpróbáltatásainkban is osztozott. Abból az időből közvetlen részesei lehettünk az ő nagy erkölcsi erejű példamutatásának a hűhűségben és nemzethűségben. De egész ország közönsége megilletődött, dörögött annak a nagy munkának az áldó hatásában, melyet ő azelőtt is, azután is, úgy az egyházi, mint a nemzetársadalmi életben kifejtett. Az 1911-ik évben lett csanádi püspökké, ezt megelőzően a budai Szent Imre kollégiumnak a megszervezésében volt tüneményes erejű alkotó, ki a jószágos Majláth püspöknek ezt az alapítását igazán a keresztény magyar ifjúság egyik leggyakorlatibb kihatású intézetévé tette.

Püspökségének első tíz esztendejében Temesváron volt a székhelye, aztán mikor a román kormány innen 1923-ban kiutasította, Szegeden szervezte újja egyházmegyeje magyarországi részét. Új székhelyén a papnevelő intézetek, a tanítóképző, a fogadalmi templom, a püspöki palota építtetése és létesítése hirdeti alkotó erejét. Tovább folytatta a magyar ifjúságot való ezertő gondoskodását is, mikor Szegeden szintén Szent Imre-kollégiumot alapított. A sajtó és az egyesületi tevékenység szervezését is vállalta a magyarság lelkeinek Krisztusban való megajátítása végett. Így állott élére a katolikus írók és hírlapírók Pázmány egyesületének, valamint az Actio Catholica magyarországi szervezetének. Mint a Pázmány-egyesület elnökét, legutóbb itt Nagyváradon is hallottuk a Szent László ünnep alkalmával, mikor olyan maradandó lelki hatással fejtette ki, hogy a magyar közönség hogyan lehet Szent László keresztény magyar hagyományainak méltó örököse, s e hagyományok fejlesztője.

Egyébként a Pázmány-egyesület elnöki székéből a nagyérdemű főpap úgy az egyesület éves közgyűlésein, mint az egyesület folyó munkái során mindig olyan iránymutató tudott lenni, hogy az nemcsak az egyesület tagjaira, de a közönség szellemére is tartós hatást gyakorolt. A keresztény sajtó és a közönség között mind nagyobb mérvű lett az összefüggés. Kö-

rábban a keresztény sajtót mintegy elnyomta a technikai nagyobb fejlődés, de újabban ez a technika is tényezője lett annak, hogy a keresztény sajtóban valami sokkal gyakorlatibb és mégis fölemelő erőteljeség és lendület honosult meg, mely egyre nagyobb vonzással van a közönségre. A katolikus sajtónak ez az érdekes korszerűsödése igen sok részben köszönhető az új kalocsai érsek eddigi főpapi és lélekvezetői működésének.

A kalocsai érsekség az egyházi adminisztráció némely ügyeiben fölerőndelt hatósága a csanádi és nagyváradi

Betegek

többnyire székrekedésben is szoktak szenvedni. Vigyázzunk ilyenkor a rendszeres emésztésre. Betegségben szüköség a **DARMO**

latin szertartású püspökségeknek. Így az új főpásztorhoz ez az egyházközmányzati összefüggés is közelebb hoz minket. Azonban a lelki összefüggés, a nagyrabeculás, a szeretet eddig is mindig megvolt közöttünk az ő apostoli nagy egyénisége iránt. Ennek a szeretetnek a jogán tartjuk őt mi is a magunkénak, s hívó ragaszkodással közzöntjük őt a kalocsai érseki székben, a Magyar Szent Koronát hozó Asztrik érsek örökségében.

Az új váci püspök

Az Osservatore Romano ugyanazon száma közli dr Péteri-Petro József egri plébános-kanonok kinevezését is a váci püspöki székbe.

Dr Péteri-Petro József, az új váci püspök 1890-ben született Egerben. Középiskolai tanulmányait a ciszterciák híres egri gimnáziumában végezte, majd a praematurus kispapot a híres Samassa bitoros-érsek a jezsuiták innsbrucki egyetemére küldte a teológiai tanulmányok elvégzésére. Felszentelése után csakhamar teológiai tanár, majd lelkiigazgató lett az egri érseki szemináriumban. Amellett, hogy itt a kispapi nemzedékek egész sorozatát nevelte, igen komoly tudományos működését is fejtette ki úgy dogmatikai, mint liturgikus vo-

natkozásában. Néhány évvel ezelőtt Szemrecsányi érsek bizalma egri kanonokká s egyidejűleg egri plébánosná nevezte ki.

Dr Péteri-Petro József püspöki kinevezetése már régen bent volt a köztudatban. Most, hogy ténylegesen megtörtént, országzerete megelégedést és megügyvát váltott ki. Dr Péteri-Petro Józseffel olyan férfiú került a váci püspöki székbe, akinek eddigi munkássága, minden tekintetben kiváló egyénisége a legnagyobb reményekre jogosít fel a jövőt illetően.

Dr Péteri-Petro József egyébként testvéreccse Petro Kálmán országgyűlési képviselőnek, a Keresztény Ügyvédek Szövetsége elnökének.

Önkezével vetett véget életének Sártory Irma

Kiemelték a Kálvária-utcai szőlő kútjából a tragikus végű nő holttestét

Nagyvárad. Saját tud. Megirtuk tegnap, hogy a négy héttel ezelőtt eltűnt Sártory Irma holttestét a Kálvária-utca 49. szám alatti szőlő kútjában találták meg. A borzalmas felfedezés után hatósági bizottság ezült ki, majd a tűzoltók is a helyszínre érkeztek és megkezdtek a holttest kiemelését, ami nagynehezen sikerült is. Nehézséget okozott ugyanis az, hogy a holttest már régen a kútban lehetett és omlásnak indult.

A bevezetett nyomozás megállapította,

hogy Sártory Irma már régebben készült tragikus tetterre. A házigazda a lakás takarítása közben ugyanis levelet talált, amelyben az állott: Bocsaesatok meg, nekem az életben semmi sem sikerült... Lefejtve találtak azután a diványpárna zsinórait is, amiből az öngyilkossági szándékra lehet következtetni. Mivel a holttesten erőszakosság nyomai nem látszanak, az ügyészség megadta a temetésre az engedélyt.

Negyvenöt nagyváradi kereskedő az uzsorabíróság előtt

Vaiódrágításért kerültek a vádlottak padjára

Nagyvárad. Saját tud. Szerdán délután kezdte meg az uzsorabíróság dr. Váradi Imre tanácselnök elnöklésével negyvenöt nagyváradi kereskedő árdragítási bünperének főtárgyalását. A vád szerint Klein Ernő és Klein Ödön nagyváradi vajkereskedők

nagyobb mennyiségű vajot vásároltak, amelyet azután a váradi kereskedőknek adtak el áron felül. Ezért egyetemlegesen elkövetett árdragító visszaélés büntette miatt megindult ellenük az eljárás.

A főtárgyaláson a vádlottak védői a tárgyalás elnapolását kérték, a bíróság azonban úgy határozott, hogy azt megtartja, egyben elrendelte két meg nem

jelent vádlottnak délután 4 órára való elővezetését. Ezután kezdetét vette a 43 vádlott személyi adatainak felvétele, mely a déli órákig tartott. A nagyszabású árdragítási bünpör főtárgyalását valószínűleg csütörtökön is folytatni fogja az uzsorabíróság, tekintve, hogy a nagyszámu vádlottak kihallgatása hosszabb időt igényel.

Mint értesülünk, a vádlottak nagy része azt akarja a tárgyalás folyamán igazolni, hogy bár drágábban vették a vajat, vevőiknek azonban maximális ártan adták el.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje a **MAGYAR LAPOK**-at.

Apolló Filmszínházban

Csütörtökön utoljára

Jean Gabin és Anabella gyönyörű francia cirkuszfilmje

VARIÉTÉ

Belvárosi

Ujra sarjad az élet

A francia filmgyártás remeke. Pestel egyidőben.

Előadások kezdete: 3, 5, 7 órakor.

Édes ellenfél

Főszereplők: Szeleczky Zita, Hajmássy, Kiss Manyi, Latabár, Mály G., Simon Marcsa, Pethes

a CASINOBAN

A Kubán és a Káspi-tó közötti harcokban

Rohammal bevették a németek Deiszkoje várost

Stalingrád romjai között tovább folynak a súlyos harcok. A keleti arcvonal valamennyi szakaszán meghiusultak a szovjet támadások

Berlin. (MTI). A Német TI jelenti a Führer főhadiszállásáról: A véderő főparancsnoksága közli: Novoroszijiszktól északnyugatra az ellenség gyorsnászádokkal és buvárnászádokkal partraszállást kísérelt meg a 21-re virradó éjjel. Kísérletüket a német haditengerészet járművei meghiusították. Légierőnk Gelendzsik környékén az ellenség hadállásait és Tuapse kikötőjét bombázta. A Kubán folyó és a Káspi-tenger közt folyó hadműveletek során német csapatoknak sikerült áttörni az ellenség mélyen tagozott védelmi rendszerét. Rohammal bevették Deiszkoje városát.

A Stalingrádért folyó harcban elkeseredett ellenséges ellentámadásokkal szemben vívott kemény közelharcokban újabb megerősített háztömböket foglaltunk el. A várostól északra lévő záróállásaink ellen intézett tehermentesítő támadás az ellenségre nézve súlyos veszteséggel kudarca fulladt. A bolsevisták 21 páncélost veszítettek.

Magyar csapatok visszaverték több helyi jellegű támadást. Az ellenség súlyos veszteségeinek hatása alatt tegnap nem folytatta Voronyezs város elleni támadását. A várostól északnyugatra meg-megújuló támadások összeomlottak mindenfajta fegyverünk összpontosított tüzeiben. Rzev mellett az ellenség ismételt támadásokba kezdett. A támadásokat elfojtottuk. 27 páncélost megsemmisítettünk.

A Földközi-tenger keleti felében egy német tengeralattjáró elsüllyesztett egy 500 tonnás szállítótörőst.

Magányos brit gépeknek a negyedik nyugati területek partvidékére felé történt behatolása és a Dánia körüli vizek felett végzett zavaró repülése során az ellenség hat gépet

Könnyű német harci gépek napközben bombákkal és géppuskával támadták Dél-Anglia katonai célpontjait.

Erődítmények végtelen sorává alakítják át a bolsevisták Stalingrád romjait

Berlin. (MTI). A Német TI jelenti: A Terek folyó környékében a német csapatok kedden folytatták támadásaikat. Stalingrád hátrómai között a nehéz utcai harcok tovább folynak. E harcok során a német csapatok szívósan védelmezett házigyedekeket foglaltak el. Egy ellenséges csoport ellenállását megtörték és a csoportot megsemmisítették. Német vadászgépek a légi harcok során 15 szovjetgépet lőttek le. Nyolc további gépet a légharítás pusztított el.

Róma. (MTI). A Telegrapho berni jelentés alapján idézi az Izvesztija stalingrádi haditudósítását, amely szerint a stalingrádi utcai harcok heveségére nincs példa. A németek az elfoglalt állásokat megerősítik. A bolsevisták új állásaik előtt újabb ak-

ciókat emelnek. Stalingrád romjait az erődítmények végtelen sorává alakították át.

Berlin. (MTI). A Német TI jelenti: Német harci repülőgépek Moszkvától északnyugatra egy repülőter-

ellen támadást intéztek. A támadás következtében több tűz keletkezett. Az arcvonal középső részén a mögöttes területen a német repülőegységek utánpótlási vonalakat támadtak eredményesen.

Heves páncélos csata volt a Giallo oázisban

Lisszabon. (MTI). A Stefani Iroda jelenti: Londoni jelentés szerint a Daily Express katonai munkatársa azt írja, hogy az amerikai hajókaravánok az Északi Jegestengeren történt megsemmisítése súlyos következményekkel járhat a szövetsége-

sekre. Kénytelenek lesznek ugyanis érezhetően megerősíteni a karavánok kíséretét, ha azt akarják, hogy szállítmányok célhoz érjenek. A hajózás veszedelmei fokozódnak és a szövetségesek helyesen teszik, ha tengerészeti és légierőjüket Anglia körül

Moszkva egyre sürgeti a második arcvonal felállítását

Stockholm. (MTI). A Stefani jelenti: A londoni és washingtoni kormány ha arról van szó, ami az angolszászok érdekében van, bőkezűek az olyan ígéretekben, amelyek nekik semmibe sem kerülnek. Az amerikai ezredes, aki Moszkvában tárgyal, elárulta, hogy Stalin felháborodására Churchill és Roosevelt feltétlen támogatását ígérte a Szovietnek Finnországgal, Romániával, Bulgáriával, valamint a Dardanellel szemben támasztott igényei kielégítésére.

Lisszabon. (MTI). A Stefani Iroda jelenti: A londoni Daily Mail óva inti az angol közvéleményt a bizakodástól Szovjetország tekintetében. A feketetengeri szovjetországi hajóhaddal kapcsolatban megállapítja, hogy ennek helyzete teljesen cmentelené vált.

Amszterdam. (MTI). A Német TI

jelenti: Az angol sajtó szerint Moszkva ismételten kérte az amerikai kormányt, hogy szakítsa meg a diplomáciai kapcsolatot Finnországgal. Ezt a kívánságot most Wilkie tudomására hozták.

Stockholm. (MTI). A Német TI jelenti: A moszkvai rádió újabb felhívással fordult a szövetségesekhez a

második arcvonal létesítése érdekében, mert már maga sem bízik a „Tél tábornokban”.

Róma. (MTI). Washingtoni katonai körökben — olasz lapértésülések szerint — az a nézet uralkodik, hogy az angolok és az amerikaiak a jövő tavaszig nem gondolhatnak a második arcvonal megteremtésére

Holland és francia városokat bombáztak az angolok

Berlin. (MTI). A Német TI jelenti: Angol bombázógépek a megszállott nyugati területeken holland és francia városok ellen intéztek támadást. A polgári lakosság körében veszteségeket okoztak.

Stockholm. (MTI). A Német TI jelenti: Hétfőn átadták az angol kormánynak Svédország tiltakozását

amiatt, hogy brit repülőgépek aknákat raktak le az Ölesundban.

Amszterdam. (MTI). A Német TI jelenti: Angol lapértésülések szerint a japánok mintegy 40 kilométernyire Port Moresbytól visszavonulásra kényszerítették az ausztráliai csapatokat.

Az indiai és arab népek sorsközösségét domborította ki a berlini izlámteleg gyűlése

Allást foglaltak a közös szabadságharc folytatása mellett

Berlin. (MTI). A Német TI jelenti: A berlini izlámteleg gyűlést tartott az arab-indiai szabadságharc ki-domborítására. Ebből az alkalomból El Kailani, iraki miniszterelnök és Bose indiai szabadságharcos figyelemreméltó nyilatkozatot tett.

— India számára ma olyan alkalom kínálkozik — mondotta az iraki miniszterelnök, amilyen több nem adódik számára. Mi arabok teljes szívűnkkel kívánjuk, hogy Indiának szabadságáért, függetlenségéért és önállóságáért vívott küzdelme eredményes legyen. India kérdése nem választható el az arab államokétól, mert ha India kivívja függetlenségét, nem lesz tovább szükséges az Indiához vezető utat védeni.

Bose ezeket mondta: — Meg vagyok győződve arról, hogy az arab és indiai nép sorsa összefügg. Semmi kilátásunk nincs arra,

hogy visszanyerjük szabadságunkat, amíg a brit birodalom fennáll. Valóban súlyos feladat lenne, ha egyedül kellene küzdenünk ez ellen a világbirodalom ellen. Szerencsére a Gondviselés hatalmas szövetségeket adott nekünk. Európában Németország és Olaszország, Ázsiában pedig Japán kemény csapásokat mér az angol birodalomra. Ennek a birodalomnak romjaiból független államként fogunk feltámadni. Azonban nekünk is hozzá kell járulnunk a brit birodalom összeomlásához. Ha Egyiptom és India kiharcolja szabadságát, a brit világbirodalom megszűnik.

Az izlámteleg elnökének javaslatára a gyűlés határozatot fogadott el, amely hangoztatja az indiai és arab népek sorsközösségét.

Bangkok. (MTI). A Német TI jelenti: Az angolok az indiai kongresszus munkaügyi bizottságának

több tagját elszállították Indiából. Hir szerint Nehrut és Azadot Kelet-vagy Dél-Afrikába szállították.

Minisztertanácsot tartott a kormány

A MTI jelenti: Kállay Miklós miniszterelnök kedden villásreggeli látta vendégül a Budapesten tartózkodó Vittorio Mussolinit. A villásreggeli számos magyar és olasz előkelőség vett részt.

VITTORIO MUSSOLINI A MINISZTERELNÖKNÉL

A MTI jelenti: A kormány tagjai Kállay Miklós miniszterelnök elnöklésével kedden délután minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács, melyen folyó kormányzati ügyeket tárgyaltak, a késő esti órákban ért véget.

Szabó Imre
hatóságilag kijelölt
bőrelosztó
Szent János-utca 6 alatt megnyílt.

Nagyvárad gazdasági helyzete az elvesztett évek után

Dr Soós István polgármester cikke a Statisztikai Tudósítóban

A Statisztikai Tudósító legújabb számában jelent meg dr Soós István alábbi érdekes cikke, amelyet közérdekűnek fogva közlünk. (Szerk.)

Aki Nagyvárad gazdasági helyzetét tanulmányozni óhajtja, három korszakra kell figyelnie a város pénzügyi és gazdasági helyzetét illetően:

1. Nagyvárad helyzete a világháború előtt.

2. Nagyvárad helyzete az idegen megszállás alatt.

3. Nagyvárad helyzete a visszatérés után és a jövő fejlődési perspektívái.

Ami Nagyvárad város helyzetét illeti a világháború előtt, arról elmondhatjuk, hogy igen kedvező volt és Nagyvárad gazdaságilag, érve alatta a város ipari és kereskedelmi fejlődését és helyzetét a Szent István Magyarországi legfejlettebb és legmozgékonyabb vidéki városának volt nevezhető. Mint az Alföld és Erdély peremén álló város, amelyet joggal neveznek Erdély kapujának, ezen kulcsfontosságú helyén igen nagy szerepet játszott Erdély és a Nagy Magyar Alföld közötti kereskedelmi forgalom lebonyolításában és úgy egészen fejlődő gyárpára, mint igen szép eredményeket produkáló kézműipara, a várost nemcsak a kereskedelmi és ipari élet göcpointjává tette, hanem olyan anyagi lehetőségeket is teremtett számára, hogy a város életében általános jólét volt tapasztalható. Ennek a korszaknak Váradhoz nőtt költője, Ady Endre nem hiába nevezte Váradot, a „vér és arany városának”. Lükettő élet, fejlődés, óriási élniakarás mutatkozott az egész vonalon, Várad, mint vasúti göcpoint központjában volt az északra, keletre, délre és nyugatra irányuló forgalomnak, ami természetesen éreztette hatását a város gazdasági életében. A város fejlődő gyárpára igen nagy lehetőségeket nyújtott, malomipara pedig híres volt az egész békebeli Magyarországon. Bankjai, közgazdasági intézményei a legélénkebb összeköttetésben voltak Budapesttel, éppen úgy, mint az ország többi városával. 1910-ben még Nagyvárad jóval fölülte állt Kolozvárnak a lakosság számánál és a város gazdasági, kereskedelmi és ipari fejlettségénél fogva egyaránt. Nagyvárad lakossága akkor 64.000 lélek volt, Kolozsváré 50.000 körül állott. Nagyváradnak óriási üzemei, villamosvasútja, gyártelepei voltak, mindez Kolozsváron hiányzott. Ezenkívül Váradon mindig voltak ötletek, gondolatok, tervek, különféle mozgalmak, amelyek más városokban hiányoztak. Mindezek a körülmények, amelyek miatt Váradot „Körösparti Párizsnek” is nevezték, élelken mutatják, hogy a békebeli Nagyvárad a maga élénk, lükettő életével, szerencsés helyzetével, megfelelő adottságaival a vidék gazdasági életének egyik legfontosabb emporiuma volt.

Mindezt azonban egy csapásra elsorvasztotta Trianon.

A trianoni békeparancs után

Nezzuk, mi volt a város helyzete a trianoni békeparancs után és az idegen uralom meghonosítása következtében. Az első következménye a trianoni békeparancsnak, amely Nagyváradot, ezt a tiszta magyar várost elszakította

a magyar Szent Korona testéről és Románia határszéli városává tette az volt, hogy Nagyvárad elveszítette gazdasági környezetét és mint egy idegen állam határszéli városának gazdasági lehetőségeitől megfosztva, gazdasági jelentősége egyszerre megszűnt, Bihar megye 18 járásából 6 járás maradt meg a trianoni magyar területen levő Bihar megyének, éppen azok, amelyek a leggazdagabb járasok voltak és így Várad, mint megyeszékhely is sorvasztásra volt ítélve.

Ezenkívül sok tekintetben elveszítette vasúti göcpoint jellegét és határszéli jellegénél fogva többé nem maradhatott meg annak a gazdasági centrumnak, ami a békebeli Magyarországon volt, amidőn központi fekvése kedvezőtlenül észlelhető gazdasági teljesítményekre.

A határszéli helyzet következtében az addig fejlődő gyárpár eleinte stagnált, később teljesen megszűnt. Nagyvárad 5 hatalmas malma rövid idő alatt bezüntette működését, mert nem volt kinek szállítani. A gyárpár lépcsőről-lépcsőre fejlődött vissza és a kapcsolódó területek elvesztése folytán a kézműipar sem tudott piacot találni, úgy hogy az is fokozatosan sorvasztásra volt kitéve. Megkezdődött az ipari igazolványok visszaadása, a nagyváradi magyar iparosok özönlöttek Bukarestbe és a Regát más városai felé, ahol ugyanakkor hatalmas konjunktúra kezdődött, óriási építkezések, amelyeknek főleg az építőiparosok pillanatnyilag elhelyezkedést találtak. Mindezekhez hozzájárult az idegen uralom ellenes magatartása a várossal szemben, amelyet a magyar irredenta központjának ismert, amelyért

nem tartotta szükségesnek semmiféle áldozatot és sem erkölcsi, sem anyagi támogatását.

A román adminisztráció, az új, idegen tisztviselői kar, amelynek semmi közössége nem volt a város polgárságával, állandóan csak arra törekedett, hogy a város polgárait kárára saját jólétét biztosítsa, azonban semmi szeretet és semmi jóakarattal, semmi megértéssel nem volt bennük a várossal szemben, tehát a fejlődés tekintetében nem is lehetett tőlük várni semmit. Az új uralom reprezentánsai beültek a meglévő épületekbe, arról azonban hallani sem akartak, hogy építsenek, fejlesszenek, vagy legalább a meglévőt konzerválják.

Nagyváradon a 22 éves román impérium egyetlenegy középületet, vagy iskolát nem épített.

Magánházak épültek, de csak akkor, midőn az új rendszer képviselői már anyagilag olyan jólétbe kerültek, hogy tellett nekik kertés, magános házak építése.

Az egyetlen épület, ami felmutatható, a görög katolikus püspökség hatalmas egyházi épülete, azonban ez is csak azért épült, mert a szerencsétlen gazdasági politika folytán a püspökség pénze a romlás veszélyének volt kitéve és azt feltétlenül kellett fektetni.

A város hivatalos vezetősége, amely 1926-ig kinevezett városi tisztviselőből állott, nem törődött és nem is akart törődni a városfejlesztés problémájával.

A süllyedés, a gazdasági leromlás állandó jellegű volt és amikor bekövetkezett az általános világválság, akkor már semmit sem lehetett megmenteni.

500 milliós terv 1930-ban a zuhanás megállítására

A helyzetet jellemzi az a társadalmi megmozdulás, ami 1930-ban történt, midőn a jobbjézű ös lakosság és egy-két jobbjézű román helyi ember is tanácskozára gyűlt össze, hogy megpróbálják megállítani azt a zuhanást, amely Váradot jellemezte, azonban teljesen eredménytelenül. Az akkori társadalmi mozgalom, amelynek élén a város társadalmának magyar vezetői, a közgazdasági életnek, elsősorban a bankoknak vezetőemberei állottak, különféle ezanálási módokat állapított meg, amelyek utján remélni lehetett, hogy ez a város ha nem is nyeri vissza régi gazdasági erejét és fontosságát, de legalább megáll a lejtőn és nem zuhan tovább.

Ezek a tervek a következő részletekből állottak volna:

Nagyvárad városa egy hoeszű lejáratu, tehát 25-30 évre szóló 500 millió leles azaz mintegy 15-20 millió pengő kölcsönt vegyen fel. Ebből a kölcsönből kellett volna közintézményeket megvalósítani.

A szanálási program egyik pontja lett volna, hogy a város kapja meg azt az üzletvezetőséget, amelyre nézve még a háború előtt megállapodott a MÁV vezetőségével.

Szanálási pont lett volna az is, hogy az állam a maga részéről is kezdje meg a középítkezéseket, elsősorban az iskola építkezéseket, az elvett elemi iskola épületeket pedig bocsássa víz-

sza eredeti rendeltetésére.

Mindezekon kívül a ezanálási programhoz tartozott különböző hitel, adó, vám és szállítási kedvezmények ki- eszközzése.

a Bihar megyétől Sziágyhoz elszakított Ermellék visszaacsalása, hetivásárok alkalmával kedvezményes vasúti jegy engedélyezése,

a viszleszámítolási hitelkeret megnagyobbitása, mind azt a célt szolgálják volna, hogy Váradot gazdasági zuhanásában megakadályozzák és a város gazdasági megerősödését lehetővé tegyék.

Mindeme problémák megoldásához külön-külön előterjesztések készültek a különböző szakismeretekhez és ezek az előterjesztések számadatokkal bizonyították be, hogy ennek a multban virágzó ipari és gazdasági közösségnek miképpen tört össze a fejlődése és haladása is miért volna szükséges a város gazdasági regenerálása.

Mindezek az ezanálási megállapodások azonban, sajnos, nem vezettek eredményre és pedig azért, mert a város a maga magyar jellegénél fogva, nem

szolgált a román kormányok érdekeit és román korifausok kijelentése szerint, sem államérdek, sem román érdek nem volt, hogy ezt a határszéli ki- sebségi várost megerősítsék.

Igy tehát hiábavaló volt a nagyváradi társadalom 1930. évi megmozdulása, semmi sem történt, a város gazdasági élete a lejtőn zuhant tovább.

Két magyar költségvetési év mérlege

Az utolsó román költségvetés 1940. évben 77.069.747 leire, azaz 3 és fél millió pengőre zugorodott össze, amit amíg Nagyvárad városa 1918-ban több mint 7.000.000 koronás költségvetéssel rendelkezett, a román impérium 1940-esztandéjében ez a városi költségvetés annak egyharmadára csökkent.

Igy egészen természetes, hogy sem beruházásokra, sem középületekre, sem szociális intézményekre semmi sem tudtak fordítani.

Ezzel szemben az első magyar költségvetés, 1941-ben már 4.823.133 pengő szükséglettel és 3.264.508 pengő fedezettel, továbbá 1.558.627 pótdoból fedezett hiánnyal zárult, ami annyit jelent, hogy már az első magyar költségvetés éppen kétszer akkora volt, mint a román költségvetés és természetesen igyekezett pótolni mindazokat a hiányokat, amelyek az idegen megszállás 22 éve alatt keletkeztek.

Az 1942. évi költségvetés hasonlóképpen emelkedő irányzatot mutat.

Ez a költségvetés 6.232.189 pengő szükséglettel, 4.717.189 pengő fedezettel és 75 százalékos pótdobval fedezett 1.515.000 pengő hiánnyal készült és ezen költségvetés keretén belül a beruházási program 41 százalék, azaz 2.419.032 pengő.

A beruházások ebben az évben a tavalyinak kétszeresét is meghaladják, jóllehet a háborús helyzet és az anyag beszerzési nehézségek mind jobban és jobban megnehezítették a városi vezetőség tenykedését az építkezések, ha lassabb tempóban is, mégis megtörténtek és folyamatban vannak.

Szeptember 12-én volt a nép- és családvédelmi alap költségvetése terhére megépített első 16 munkáslakás átadása és ezt követni fogja remélhetőleg még október hónapban újabb 40 munkáslakásnak felavatása, úgy hogy még a folyó évben 56 egészséges lakásban, 56 sokgyermekes magyar családot tudunk elhelyezni.

Elkészült Juhász Gyula emléktáblája

Nagyvárad. Saját tud. A Szigligeti Társaság Juhász Gyula emlékbizottsága tegnap vette át Lerchner Júlia ezarászművésznőtől az emléktáblát, amely a nagy költő domborművű kiképzésében ábrázolja „Pro Memoria Juhász Gyula 1883-1937” felirással. Az emlékmű, amely a fiatal művész tehetségének újabb figyelemreméltó tanubizonysága, teljes mértékben kiérdemelte a bizottság tetszését. Tabéry Géza, a bizottság elnöke, meleg elismerését fejezte ki Lerchner Júliának, akit a Szigligeti Társaság értesüléseink szerint megfelelő tiszteletdíjban fog részesíteni, mihelyt erre alapok fognak rendelkezésre állni és közölte vele, hogy munkájáért a Szigligeti Társaság tagjai közé választotta. A fehér műköbe öntött emlékművet még az ősz folyamán le fogják leplezni, valószínűleg a premontrei gimnázium bejáratánál, mert tudvalevőleg Juhász Gyula ennek az intézetnek tanára volt.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVÍZ

„...és lelőttünk egy Ratát is...”

Bombázógéppel az ellenség fölött

Készültségbe kerültünk. A készültség azt jelenti, hogy utána hamarosan jön a bevetésre szóló parancs. Ezuttal azonban a parancs késik. Hajnali háromtól várakozunk és még mindig semmi. Ténylegünk. Aztán elkezdődnek a „rémhírek”. Hogy kád van a Don fölött s nem tudhatjuk, hol az első vonalunk s hol az ellenség...

Engem a századparancsnok nem is akar elengedni... Nagyon veszélyes a földadat... Vadászkiéretre nem számíthatunk... Erős légháritás... És vadászvesztély is van...

Fölnézek az égbe. Fekete felhők gomolyognak. Még csak ez hiányzott... Nézem az órámat: — Félnyolc...

Most már más nem marad hátra, le kell vetni a kezékből, aztán lefejszem, magamra húzom a takarót és alszom bínatomban dőlve.

Már indulok is sátram felé, amikor ki-vágódik a parancsnoki épület ajtaja és kilép rajta Inokay százados. Felém kacsint:

— Mehettek végre, megjött a parancs... Rohamunk a repülőterre. Már ott állnak a gépek, három Caproni bombázógép.

Még megkérdelem a századost: — Melyik géppel mehettek? — Ha mindent akarsz látni, legokosabb, hogyha a bal kíséren mész...

Bemászom a baloldali gépbe. A többiek — Götz Antal és Onutz hadapródormesterek, Talabér és Harsányi szakaszvezetők — a gépben vannak. Götz előremert a megfigyelő gondolába, Onutz a pilótaiülésben dolgozik a motorokkal, Talabér a rádiót csavargatja, Harsányi pedig a géppuska mellé áll.

Olyan a Caproni, mint egy színházi páholy

Körülnézek, hol tudnék jól elhelyezkedni?

Szerencsére a Caproni olyan, mint valami színházi páholy. Alul, felül, oldalt csupa ablak a teste, látni belőle mindenfelé.

Götz élénken integet: — Gyere ide, előre!

Átvergődöm két magas korlátot, a rádió és a villanyvezetékek labirintusán, át a vezetőülésem és előremászom a gömbölyű üveggondolába.

Hát innen aztán mindent látni...

Indulunk is.

Ászak csak indulnánk. Valami baj van a motorral. Tóni dolgozik, hull róla a veríték. Végre mégis megindulunk.

A másik két gép már messze jár.

Felhozunk ezer méterre. Hiába igyekszünk, a két gépet nem is látjuk. Valami bizonytalan érzés bele-belepszár a szívembe. Mégis más kötelékben repülni és más egyedül... No, most már mindegy...

Beléhúzzunk a felhőbe. Ezeröttszázon vagyunk. Jobbról és balról fekete ködök gomolyognak. Ha kinyulnék a gépből, bele tudnék markolni a felhőkbe.

Kétezeröttszázon érünk ki a sötétségből.

Micsoda fény!

Ragyog a nap, aranylón, szikrázva. A felhők alattunk haragos hullámokban hömpölyögnek. Mintha tengeren úsznánk. Nézem a másik két gépet, nem látni semmit sehol.

Egyedül vagyunk, egészen egyedül!

Mulnak a percek... Úszunk a ragyogásban, alattunk a felhők, fölöttünk a vakító kékség.

Götz hadapródormester felém hajol: — Most vagyunk a Don fölött...

Mindjárt áttörünk a felhőkön és akkor...

Meg kell kapaszkodnom. Fejjel előre-bukva zuhanunk lefelé. Ujra felhő. A hideg levegő besüvit valahol a gépbe. Aztán esünk tovább, egyre lefelé. Most már érzem, melegebb lesz, langyos a levegő...

Egyszerre kiérünk a felhőből.

Alattunk a Don!

Rácsapunk a hidra.

Most nyílnak ki a bombatár ajtóit. Sziszegnek a bombakioldó szelepei. Hullanak a bombák. Gyors egymásutánban, mind a tizenkettő.

Megemelődik a gép orra. Nézek lefelé. Most érnek le bombáink. Füst és robbanás csap föl. Lángok...

Fordulunk vissza.

Lent a hid lángokban áll. Hátrább a város füstöl. A másik két gép járhatott ott. Vajon hol vannak most? Biztosan útban, hazafelé...

De nem, ott a felhők közül most vágódik ki a két gép. Nagyszerű, együtt vagyunk megint...

Jönnék a Raták!

Nem!

Még egy harmadik gép is előtűnik.

Egyenesen felénk tartanak... Götz ordít:

— Fordulni!... Bele a felhőbe!...

Ország vadászok...

A három gép egyenesen felénk tör. Egy felülről támad, kettő alulról. Sziget csikok szállnak felénk. Lentről is fénycsikok törnek föl a magasba. Lő ránk a

Ismét új lesz ruhája, kabátja

ha nálam festeti, vagy tisztíttatja.

VARGA Üzlet: Gr. Csáky-u. 16. Fiók: Mikszáth-u. 42. Üzem: Magyar-u. 20.

szavjat légvédelem...

Hosszú sorozatok szikráznak a levegőben. Hátul a géppuskáink, Talabér szakaszvezető eresztette bele sorozatát a Ratába, elől a motoros géppuskák köpik a foszforcsikokat. Az orosz vadászok is lönek, ahogy csak tudnak.

Meleg pillanatok!

Talabér derékba kapja az egyik Ratát.

Ujjongani szeretnék!

Mert az orosz vadász kigyullad. Hosszú füstszál száll utána. A füstje először szép fehér. Mint egy búcsúintégetésre emelt fehér keszkenő. Aztán komor feketére változik. Láng csap ki a törzséből. És hull lefelé. Kerengve, égve, füstölve.

A másik két vadász még mindig támad.

De elérjük a felhőt.

És behúzzunk...

Megmenekültünk...

Most után egyenesen hazafelé.

De úgy látszik, ma minden összejött. A futónk nem nyílik ki. Nem marad más hátra, hasra szállni. Hát ebből biztosan alapos lefordás lesz...

Megyünk megtenni a jelentést.

— Százados úr... a földadatot végre-hajtottuk...

Nem tudom kiárni a jelentés végét, belekotnyeleskedem.

— ...és még lelőttünk egy Ratát is... Inokay százados elégedetten mosolyog. Ugy látszik, a lefordás elmarad...

PADOS PÁL, tart. tizedes.

Két véglet

Az újjászervezett Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület ügyvezető elnöke, dr. Szathmáry Lajos hosszabb nyilatkozatban számol be az EMKE végzett munkájáról. Nyilatkozatában többek között ezeket mondotta:

„Szeretnénk köztremükdöni — mondja Szathmáry Lajos dr. — a társadalmi betegségek elhárításában is. Mint a kolera, úgy lepte el a magyar társadalmat a névtelen rágalmazás betegsége. Ebben Erdély, főleg Kolozsvár vezet. Kállay miniszterelnök úr megbélyegezte ezt a társadalmi rákfaját, az EMKE vezetősége is igyekezni fog leleplezni ezt a sötét társadalmi réteget, hogy eltüntesse ezt az átkozott magyar betegséget.”

Kétségtelen, hogy Szathmáry Lajos nyilatkozatával mindenki egyetért. Valóban sokszor már túrheteren az az állapot, hogy egyéni önző okokból, pizkos anyagi érdekekből, bosszúból, gyűlölködésből egymásnak akaszkodnak emberek és egyesek a vált mártíromság, a hősiesség pidesztáljáról vágják, csépeljék nem „mártír” és nem „hős” embertársait. Meg is kell akadályozni mindenképpen azt, hogy ez a lélekmérgezés és földalatti aknamunka tovább rombolhasson és terjedhesen. Le kell leplezni azokat, akiknek valósággal mestersége lett mások holttestén keresztül érvényesülni.

Nem szabad azonban a másik véglet be esnünk, amikor a névtelen feljelentőkről és a rágalmozókról esik szó. Nem eshetik ugyanis semmiképpen sem a névtelen feljelentés és rágalmozás minősítése alá a jogos kritika, az önzeilen mérlegelés, a tettek és életék helyes megvilágításba való helyezés. Nem szabad abba a végletbe esni, hogy jutni hagyjunk mindenkit, mert ez talán még több kárt okozhat, mint a lissé erősebb, keményebb kritika.

Amennyire csúnya és mindenképpen elítélendő a névtelen feljelentés és az alaptalan rágalmozás, gyanúsítás, éppen olyan veszedelmes a hiványok feltalokodása, ami pedig rendszerint meg szokott történni, ha a közösség nem eléggé elővigyázatos. Mindenki ismer olyan eseteket, amikor a leghitványabbak vakmerően előretalokodnak, hangoskodnak, kiabálnak, itélnék elevenek és holtak fölött s míg embertársaik meglepetve kérdik: ki ez? — mit akar? — hogyan merészel? —, addig a legmerészebb letorkollással és fegyvertésekkel hallgatatlannak el minden jogos méltatlankodást és érvényesülnék többnyire anyagiak terén. Az emberek általában félnek és nem mernek kiállani, különösen az ilyen hétpróbásokkal szemben. A vakmerőség majdnem minden esetben eredményes. Természetesen nem sokáig tart a dicsőség. Mert az ilyeneknél hamar érvényesült a szélhámoság örök törvénye: a korsó eltörik a nagy kútra-járásban. Különösen akkor, ha a vakmerőség egyre jobban elhatalmasodik rajta és mind nagyobb merészségekre ragadtatja az önjelölt kiválóságot, ha bírálóként lép fel olyanokkal szemben, akik csöndben ugyan, de mindig egyenes vonalon állottak.

Szathmáry Lajos nyilatkozatával kapcsolatosan tehát gondoljunk a másik végletre is, mint a névtelen feljelentőkről és rágalmozókról.

Bagoly mondja a verébnek

Német válasz az angol rádió újabb propaganda-hadjáratára

A német megszállt területeken történt kivégzések felnagyításával lázítja London a területek lakosságát

Berlinből jelenti: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: illetékes német helyről közlik: Az angol hírügynökségek, nyilván a brit tájékoztatói miniszter utasítására, hosszas jelentéseket közölnek arról, hogy állítólag hány embert lőttek agyon a Németország és szövetségesei által megszállott területeken. Az ugynevezett „adatok” elhitetése kedvéért országoként közlik a kivégzettek számát. Ezek a számok természetesen teljesen légből kapottak. Ezek a számadatok javarészt a menekült kormányok önkéntes vagy önkényes becsülésből származnak. Egyébként az angoloknak van legkevésbé joguk arra, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzanak. Cseppet sem kétséges, hogy azoknak az embereknek legalább 95 százaléka, akik ellen a megszállott területeken rombolás, bujtogatás vagy kémkedés miatt a hadijogi alkalmazták, tettüket angol bujtogatásra követték el. Az angol rádió a külföldi hallgatóknak és megszállott területek lakosságának különböző nyelveken adott adásaiban reggeltől estig nyíltan lázadásra buzdítja hallgatóságát. Még ha igazak lennének is a brit hírszolgálat által közölt számok, akkor is csekélyek volnának ahhoz vi-

szonyítva, milyen hánzbándázást visz végbe az angol uszítás. Ezek a számok arra vallanak, hogy a megszállott területeken élő 150 milliónyi lakosságnak csak egy elenyésző töredéke halgat a brit uszításra. Még így sem kapunk azonban helyes képet a megszállott területek hangulatáról, mert tudni kell, hogy a rögtönítélő bírócságok általában halálraítélt személyek javarészt zsidók és kommunisták, tehát a britek részéről megvásárolható emberek, akik nem azonosíthatók a megszállott területek lakosságának többi részével. Az ő rovoásukra írhatók azok a cselekmények, amelyekre az angolok olyan gyakran hivatkoznak. Német megítélés szerint éppen Anglia a legkevésbé hivatott arra, hogy e bűnös megmozdulások megtorlása miatt itélkezze, hiszen Észak-Irországhoz a legembertelenebbül nyomnak el minden szabadságmozgalmat, nem beszélve a gyarmatokról, Indiáról, sőt Hollandiáról is. Válogatás nélkül küldenek mindenkit börtönbe, aki nem szolgálja vakon Anglia céljait. Az indiai belügyminiszter maga bevallja, hogy a legutóbbi indiai zavargások miatt 685 embert küldtek a másvilágra

„Katolikus férfiaknak kell alkotniuk az emberi társadalom magvát” — mondotta a Szentatya

Rómából jelentik: (MTL) A pápa az Actio Catholicában tömörült férfiak szövetsége megalakításának 20-ik évfordulója alkalmából fogadta a szövetség vezetőit és nagyobb beszédet mondott előttük. Hangoztatta, hogy a katolikus férfiaknak kell alkotniuk az emberi társadalom magvát. Az emberi nem erkölcsi szempontból, sajnos nagyon mélyre süllyedt. Az emberi történelmet ma is az első megölt testvér vére szennyezi be. Krisztus országát kell visszaállítani a maga egészében.

A pápa beszéde végén a közérkölciség szigorú védelmére hívta fel a katolikus férfiakat. A közérkölciség ellen irányuló vétek leküzdésében mindenkinek kötelessége együttműködni a katolikus egyházi hatóságokkal.

Ujabb hosszabb magánkihallgatáson fogadta a Szentatya Roosevelt követét

Rómából jelentik: (MTL) A pápa kedd délután újabb hosszú magánkihallgatáson fogadta Myron Taylor, Roosevelt szentszéki különekötét.

Rómából jelentik: (MTL) Roosevelt rendkívüli szentszéki követe a pápánál történt második keddi kihallgatása után az államtitkárságra ment, ahol megbeszélést folytatott Maglione bíboros államtitkár helyettesével. Hétfőn a szentszéki angol követ kétszer is magához kérte Roosevelt követét. Vatikán részéről tartózkodnak mindenféle nyilatkozattól Myron Taylor második kihallgatásával kapcsolatban. Különösen tartózkodnak az állásfoglalástól azokkal az angol és amerikai részről terjesztett hírekkel szemben, amelyek szerint Roosevelt követe az elnök megbízásából átnyújtotta a pápának az angolszász hatalom háborús célkitűzéseit ismertető jegyzéket. Jól tájékozott római körökben egyre erősödik az a vélemény, hogy Taylor szóban vagy írásban tudomására hozta a pápának Rooseveltnek a háborús kérdésekről vallott felfogását.

Végeért a négy napos spanyol minisztertanács

Madrid. (MTL) A Német TI jelentik: A négy napig tartó minisztertanácsról hivatalos jelentést adtak ki. E szerint a Franco államfő elnöklésével összeült tanácskozás során az ország általános helyzetét behatóan tanulmányozták. Külpolitikai téren újra leszögezték Spanyolország 6 éve követett magatartását, amely a kommunistaellenes küzdelem, a Portugáliával fennálló barátság és a délamerikai államokhoz fűződő baráti kapcsolatokon nyugszik és amelynek alapelve Európáé ujjárendezését célozza. Rámutat a hivatalos jelentés arra, hogy katonai téren milyen előrehaladást tett Spanyolország és milyen komoly előkészületeket tett egy esetleges háború bekövetkezésére.

Dr Czumbel Lajos a szatmári székeskáptalan mesterkanonokja

Szatmárról jelenti tudósítónk: A szatmári egyházmegye székeskáptalanában fontos személyi változás történt. Pakocs Károly püspöki helynök, eddigi mesterkanonok főesperes kanonok lett, a püspök a megürült mesterkanonoki helyre dr Czumbel Lajos c. kanonok, máramarosszigeti esperes plébánost nevezte ki.

A kinevezés az egész egyházmegyében általános örömet váltott ki úgy a pap-ság, mint a hívek körében. Dr Czumbel Lajos személyében olyan férfiú került a nagynevű székeskáptalan egyik székébe, akinek munkássága, rátermettsége

és tehetsége úgy a múltban, mint a jelenben a legkiválóbb eredményeket mutatta fel. A román megszállás idején hosszabb ideig volt a szatmári papnevelde tanára és tanulmányi felügyelője, innen került a felsőbányai plébánia élére. Felsőbányán tíz éven keresztül áldásos munkát fejtett ki a szegény bányász nép gondozásában. Máramarosszigetre, mostani állomáshelyére csak nem régen került esperes-plébánosi minőségben. Címzetes kanonoki kinevezése után most érte a megérdemelt kitüntetés, amikor a székeskáptalan mesterkanonokja lett.

Vitéz Jány Gusztáv az I. osztályú német vas-kereszt tulajdonosa

Kitüntetések adományozott a Kormányzó több harctéren küzdő tisztnek és katonának

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó úr öfömlétsége a magyar érdemrend lovagkeresztjét adományozta hadiszalagon a kardokkal Nedőczy Gyula alezredesnek és Fejér Dezső őrnagynak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásukért és zászlóaljuknak az ellenséggel szemben való eredményes vezetéséért, vitéz Rády-Péntek Arthur vkb. századosnak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért és a hadműveletek vezetésében való eredményes közreműködéséért, továbbá a hősi halált halt dr Egyed Andor tartalékos orvoszászlósnak.

A Kormányzó úr öfömlétsége megengedte, hogy az I. osztályú német vas-keresztet elfogadják és viseljék vitéz Jány Gusztáv vezérezredes, a II. osztályú német vaskeresztet, a pántot Rakivszky György vezéroronagy, a II. osztályú német vaskeresztet vitéz Mező Andor vezéroronagy, vitéz Kovács Gyula vk. ezredes, vitéz Gödry János ezredes. Ujlaky Jenő ezredes, Oroszlány Endre hadapródörnmester, Szabó Kálmán hadapródörnmester, Rákosi Lajos szakaszvezető és Sinka Antal szakaszvezető c. örmester.

Megérkeztek az Iparkamarához az iparrevízió kérvényürlapjai

Október 31-ig jogvesztés terhe alatt be kell adni a régi iparjogositványokat ellenőrzés végett

A m. kir. minisztérium 4870-1942. M. E. számú rendeletével a visszaesett keleti és erdélyi ország-részen a román hatóságok által kiadott iparjogositványok felülvizsgálatát rendelte el. Szükségessé vált ez az intézkedés azért, mert a román megszállás alatt az iparjogositványokat több különböző hatóság adta ki, de szükségessé tette ezen rendelkezést az is, hogy a román iparjogositványok magyar iparjogositványokra becserélhetők legyenek.

A felülvizsgálat iránti kérelmet a Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamarához kell benyújtani, az erre a célra rendszeresített nyomtatványürlapon két példányban. A kérelem egy

fehér és egy zöld nyomtatványürlapon olvashatóan tintával vagy írógéppel töltendő ki és pedig egy fehér és egy zöldszínű nyomtatványürlapon. Ezek az elsőfokú iparhatóságoknál és a kamaráknál szerezhetők be. A kérelemhez a román hatóság által kiadott iparigazolvány, vagy bármiféle más néven nevezett jogositvány csatolandó be. Minden iparjogositvány külön kérelemmel nyújtandó be. A kérelmek kitöltésének megkönnyítése céljából, a zöldszínű kérvényürlapokhoz magyar, német és román nyelvű utasítás van csatolva. Az ürlapokat az Iparkamara díjtalanul osztja ki az igénylők között.

Nem hosszabbítják meg a határidőt

A kérelmeket legkésőbb 1942. október hó 31. napjáig kell személyesen vagy posta útján a Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamarához benyújtani. Az a kereskedő vagy iparos, aki a felülvizsgálat iránti kérelmet ezen időpontig nem nyújtja be, iparüzési jogát elveszti. A kérelmek benyújtására kitűzött határidő semmi szín alatt meghosszabbítást nem

nyer. Felülvizsgálati kérelmet tartoznak azok a kereskedők és iparosok is benyújtani akik román iparjogositványuk alapján gyakorolt iparukat ideiglenesen szüneteltetik vagy üzvegyi jogon való iparigazolástuk már magyar hatóságok ismerték el. A felülvizsgálat iránti kérelmeket a vándoriparral vagy házaló kereskedéssel foglalkozó egyének is benyuj-

tani kötelesek, abban az esetben, ha jogositványukat még román hatóságoktól kapták.

A Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara nyomatékosan felhívja Bihar és Szatmár vármegye román megszállás alatt volt részein működő kereskedőket és iparosokat, hogy a román hatóságok által kiadott iparjogositványuk felülvizsgálása iránti kérelmeiket jogvesztés terhe mellett 1942. évi október hó 31. napjáig a Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamarához a fentemlített kérvényürlapokon két példányban feltétlenül nyújtsák be.

Tájékoztató a Katolikus Nagygyűléssel kapcsolatban a vidékiek számára

Családmentés-nemzetmentés a nagygyűlés jelszava

A Magyar Kurir jelenti: Az Actio Catholica Országos Elnöksége most küldte ezt az ország minden részébe az október 2-án kezdődő és 8-án végződő 30. Országos Katolikus Nagygyűlés programját ismertető plakátját. A falragasztól megtudjuk, hogy az idei nagygyűlés „Családmentés—Nemzetmentés” vezető gondolattal ül össze. Közli továbbá az ismertetés azt is, hogy a nagygyűlés vidéki résztvevői a vasútforgalmi és menetdíj kedvezményi korlátozások miatt, utazási kedvezményt ezidén nem élvezhetnek. A nagygyűlésnek három nyilvános ülése lesz. Az első október 4-én, vasárnap délelőtt 10 óra 30 perckor. A második október 5-én, hétfőn délután 4 órakor, a harmadikat, vagyis a záróülést október 6-án, kedden délután szintén 4 órakor kezdik el a fővárosi Vigadóban. A nyilvános ülésre 1 pengős tagsági jeggyel lehet belépni, amely állóhelyre és arra jogosít, hogy ülőhely jegyeket naponként 50 fillértől 2 pengőig lehet váltani a pénz előre való beküldése mellett a nagygyűlés rendezőségének központi irodájában az Actio Catholicánál, Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. szám alatt. Az elszámolási ügyre vonatkozólag közli a rendezőség, hogy a csoportok legalább 10 nappal, az egyesek pedig legalább 3 nappal a nagygyűlés megkezdése előtt jelentkezzenek a Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalánál, Budapest, Deák Ferenc-utca 2. szám alatt.

Regős előadás az iskolán kívüli leventecapatok részére

A Honvédelmi minisztérium I. regőscsoportja f. hó 24-én 18 órakor a Szent László gimnázium tornatermében a következő iskolán kívüli leventecapatok részére tart előadást: 1. 3. 5. 7. 11. 12 és 13.

F. hó 25-én 16-kor: 2. 4. 6. 8. 9. 10. iskolán kívüli leventecapat.

A városi leventeparancsnokság felkéri a szülőket és munkaadókat arra, hogy a leventeköteles ifjakat a megjelenésre utasítsák.

A fenti előadások díjmentesek és azon minden iskolán kívüli leventeköteles ifju tartozik részt venni.

**Pártolja a
kezesztény ipart!**

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DRZSÓ-UTCA 5. SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30, félévre 15, egy óra 2.50 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

A polgármester Budapestre utazott.
 Nagyvárad. Saját tud. Soós István polgármester szerdán hajnalban Budapestre utazott, hogy különböző miniszteri ügymunkában személyesen járjon közbe a várost érdeklő ügyekben.

FINN KIÁLLÍTÁS SVÉDORSZÁGBAN. Stockholm. (MTI). A Német TI jelenti: A *Dagens Nyheter* jelentése szerint a svéd-finn társaság Stockholmban kiállítást rendezett „Finnország az otthonért és a Hazáért” címen. A kiállításon rendkívül gazdag képanyagot mutatnak be.

Eljegyzési hír. Dr Udvarhelyi Nándor ügyvéd Újvidék és Békefy Sarolta Eleds. jegyesek. (M. k. é. h.)

TISZTHIÁNY AZ AMERIKAI HADSEREGBEN. Vichy. (MTI). Az OFI jelenti: A washingtoni képviselőház törvényjavaslatot szavazott meg, melynek alapján az amerikai tisztképző iskola tanulmányi idejét három évre szállítja le. A törvényjavaslat benyújtására az amerikai hadseregben észlelhető tisztihány adott okot.

A városi és megyei tisztviselők kiárusítása Nagyszalontára. Nagyvárad. Saját tud. Nadányi János alispán kezdeményezésére a város és a vármegye tisztviselői és hozzátartozói képviselettel reggel nyolc órai indulással kirándulnak Nagyszalontára. Megtekintik a város nevezetességeit, és aztán kartársi körében vesznek részt. A kirándulók még vasárnap este visszatérnek Nagyváradra.

RENDELET A KEDVEZMÉNYES GYEPVETŐMAG SZÉTSZORTASÁRÓL. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A földművelésügyi miniszter rendeletet adott ki, a közös és közlegelő gyepesítésére szolgáló kedvezményes áru gyepvetőmag szétosztása tárgyában.

ABAVIT, PORZOL, ARZOPÁC, vetőmag, csávázáshoz... TAKAR. MÁNYMÉSZ, FUTOR, PERK, BIODIT, póttakarmány HANTOLT BORSÓ. Mezőgazdasági gépek, eszközök, vadászfegyver, lözzer **MEZŐGAZDÁKNAL.**
 Nagyvárad, Mussolinil-tér 16. szám.
 Tel: 10-50. Tel: 10-50.

Bárdossy László — Vas vármegye örökös törvényhatósági bizottsági tagja Sopronból jelenti: (MTI) Vas vármegye törvényhatósági bizottsága Bárdossy László nyug. miniszterelnököt örökös törvényhatósági bizottsági tagjává választotta. A megválasztó közgyűlésen ott volt a volt miniszterelnök is.

Megoperálták Herczog tábornokot. Amsterdamból jelenti: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Mint az angol hírszolgálat jelenti Pretoriából, Herczog tábornokon kedden reggel műtétet végeztek. Állapota a körülményekhez képest kielégítő.

VASUTAT ÉPIT FRANCIAORSZÁG A SZAHARÁBAN. Vichy. (Bud. Tud.) A francia kormány a saharai transzkontinentális vasút megépítéséhez 350 millió kölcsönt vezet fel.

Felhívás. Felhívjuk a Baross Szövetség iparos és kereskedő tagjait, hogy megérkezett az iparrevizóhoz szükséges nyomtatvány, amit a Kereskedelmi és Iparkamaránál lehet átvenni. Mindenkinek, aki 1940. év december 22-ike előtti iparendélyvel rendelkezik, köteles kiállítani s ugyancsak a kamaránál kitöltve visszadni. Felhívjuk figyelmét tagjainknak arra, hogy szövetségünk szívesen segítségre áll ezen ívek kitöltésénél és készséggel nyújt felvilágosítást. Figyelmeztetjük továbbá tagjainkat, hogy minél előbb parkodjanak ezen kötelezettségeiknek eleget tenni. Nagy János s. k., ügyv. elnök.

Modern BUTOR olcsón kapható MEZEINÉL
 Szabadság-utca 12. és Szacsav-utca 48. Hálók, kombinált szobák előszobák, konyhák.

MEGSZÜNTETTÉK A ZSIDO LELKESZEK ÉS TANÁROK TELEFONKEDVEZMÉNYÉT. A kereskedelmi miniszter, miután az 1942. évi VIII. tc. a zsidó vallásfelekezeti törvényesen elismert vallásfelekezetnek nyilvánította, ennek következtében a zsidó lelkeszek, hitoktatók, továbbá a zsidó tanítézetek tanárainak távbeszélő díjkedvezményét megszüntette. (Magy. Tud.)

HALÁLOZÁS. Özv. piskárkosi és királydaráci Szilágyi Jenőné, szül. érrendrédi, csokalyi és dengeleghi Fényes Ilona, szeptember hó 22-én, 86 éves korában Berettyóújfaluban elhunyt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja, köztük dr. Szilágyi Lajos cs. és kir. kamarás, felsőházi tag, Biharvármegye volt főispánja és Szilágyi Zoltán s. k. huszárvezető özvegyét, vitéz dr. Nadányi János alispán, Bölény István főszolgabíró, dr. Uhlyanik Ferenc árkadi elnök és dr. Fényes Pál igazgató-főorvos anyósukat gyászolják az elhunytban. Az elhunyt Nagyszalontára temetése szeptember hó 24-én, csütörtökön d. u. 2 órakor lesz Berettyóújfaluban, a Közkórház ravatalozójából, a református egyház szertása szerint tartandó ima után, a Berettyóújfalui Herpályi családi sírkertbe.

Korona Filmszínházban
 Szerdán utoljára... **ELHAGYATVA.**
BEHAJTANI TILOS
 Simor Erzsé, Bilicsi, Kiss Manyi. Latabár.

*** ZANDER (GYÓGYGIMNASZTIKA) ÉS ELEKTROTHERAPIAI INTÉZET**
 dr. Szedlák Ödön kórházi főorvos ideggyógyász vezetésével, Szilágyi Desző u. 12.
CSAK GYENGE KÉPFENYŰ KÉZI LÁMPÁKAT SZABAD HASZNÁLNI AZ ELSŐTÉTÍTÉS ALATT. A MTI jelenti: A honvédelmi miniszter rendeletet adott ki kézzilámpáknak a csökkentett világítás ideje alatt, a polgári lakosság részéről történő használatáról. A rendelet szerint csak gyenge kézfényt sugárzó lámpákat szabad használni.

HEVES HARCOK FOLYTAK MADAGASZKÁR FŐVÁROSA KÖRNYÉKÉN. Vichy. (MTI). A Német TI jelenti: Madagaszkáron heves harcok folytak a fővárostól, Tananarivótól mintegy 30 kilométernyire, a Majunga felé vezető országút közelében. A francia tüzérség hatásosan avatkozott bele a harcba.

FELHÍVÁS A TÜZHARCOSOKHOZ. A nagyváradai Tűzharcos Szövetség tagjait felhívom, hogy legkésőbb f. hó 25-én este 7 óráig jelentkezzenek mindazon bajtársak, akik formaruhával rendelkeznek és részt akarnak venni az Országos Elnökség által október 11-én Szabadkán rendezendő „Délvidéki Díszbábozás”-on, hogy részükre az ingyenes vasúti jegyet és ebédet idejében biztosíthassam.
 Vezetőtiszt.

Huzella Irén csöndesen eltávozott

Csendesen, észrevétlenül, s azt hitük: ideiglenesen távozott a nagyváradai életből Huzella Irén az idei tavasszal is, mint minden esztendőben tette, mikor közeledett a fürdőidő s ő Szovátára indult, hogy ott hűgének villa-panziójában végezze az ügykezelés munkáját s egyáltalán szerény részt követeljen az erdélyi nyár örömeiből. Csak kis uszonnázó társasága az Ujságró Otthonban szerzett erről tudomást, amely ilyenkor, szeptember végéig, már megkapta tőle az első bejelentéseket, hogy bármily gyönyörű is az utószézon, már boldog túrelméssel várja a visszatérést. S néhány nappal ez előtt rövid értesítés érkezett öccsétől, Huzella Ödön hírlapírótól, hogy Irén nem tér többé vissza. Szovátán hirtelen megbetegedett, Marosvásárhelyre szállították, ahol azonban a szanatóriumi kezelés sem tudott segíteni rajta.

Fiatalkor éveiben a színi pályán működött, különböző vidéki színpadokon lépett fel s egy időben a budapesti Víg-színház tagja volt, ahol kis szerepeket játszott a színház régi nagy gárdájával. A román megszállás idején azonban eltávolodott a színművészettől és mint az Ujságró Klub titkárja tevékenykedett tizennégy éven át. De nemcsak ebben a minőségében ismerte őt Nagyvárad közönsége s a város, sőt egész Erdély bohém-társadalmá. A klub olvasótermében, az ő titkárői íróasztala mellett nagyérdeklődéssel beszélgetések folytak irodalomról, művészetről, éppúgy, mint a helyi társasélet eseményeiről, mert Huzella Irén, aki régi nagyváradai családja s az itt eltöltött esztendőik révén mélyen gyökerezett a város talajában, mindenkül ismert, mindent tudott s a napi eseményeket egy rendkívüli műveltségű, ritka olvasottságú nő kulturális tájékozottságával, finom meglátásával és csevegő készségével tudta fűszerezni, megvilágítani és széles távlatokba emelni.

Nehéz elképzelni a nagyváradai életet nélküle, pedig az utóbbi időben, különösen, hogy titkárői alkalmazása is megszűnt az Ujságró Klubban, s más, képességeinek megfelelő elhelyezkedést nem sikerült találnia, visszavonult szemlélője volt ennek az életnek. S most, hogy Marosvásárhelyen, székely hantok alatt tudjuk őt, végleg elszakadva szeretett városától, meleg visszameneküvés-sel gondolnak rá barátai és ismerősei.

Téli helyiségébe költözött az Ujságró Otthon

Pödör Béla, soproni vendéglős vette át az Otthon vendéglőit üzemét

Nagyvárad. Saját tud. Az Ujságró Otthon vendéglőit üzemét szeptember 15-ével Pödör Béla soproni vendéglős vette át. Pödör Béla korábban több előkelő fővárosi szórakozóhelyiségnek volt alkalmazottja s mindentől kiváló szakértelemről és rátermettségről tett tanubizonyosítást, ahol akár mint vezető alkalmazott, akár mint önálló vendéglős működött. Bizonyos, hogy a nagyváradai magyar ujságrók s nagy társadalmi jelentőségű intézményének vendéglőit üzemeltetése jö kezekbe került s Pödör Béla munkálkodása elő fogja segíteni azt, hogy az Ujságró Otthon a jövőben még nagyobb mértékben legyen az otthon tagjainak és vendégeiknek kellemes találkozó és szórakozó helye, mint a múltban volt. Az Ujságró Otthon egyébként a napokban át költözött téli helyiségébe, amelyet a

nyár folyamán igen nagy költséggel kellőképpen megújítottak s különösen alkalmassá tették arra, hogy az első tétítései intézkedések ellenére is zavartalan rendezvények színhelye legyen.

KÖSZÖNETNYILVANÍTÁS
 Miudazoknak, kik szeretettel térjém, KUCHTA ENDRE te. metésben résztvettek és fájdalomamat bármilyen módon enyhíteni igyekeztek, ezután mondok köszönetet.
 Özv. KUCHTA ENDRENÉ

SPORT

Honvéd és füstelennappal egybekötve rendezik meg a NAC WMFC elleni mérkőzését

Sokatigérő sportműsor az erzsébetligeti pályán

Nagyvárad Gazdag sportműsora lesz vasárnap Nagyváradnak. Zöld-fehér csapatunk az elmúlt bajnoki év győztes csapatát, a WMFC-t látja vendégül otthonában. A nagyszerűnek ígérkező összecsapás érdekességét fokozza az az ünnepi külsőség is, amellyel a NAC ezen a napon honvéd és füsttellen napot rendez. A rendezés nem könnyű munkáját Nagyvárad lelkes hölgytársadalma vállalta és végzi, amit a sportért lelkesedők hazafias kötelességtudata és áldozatkészsége tesz hivatva megkönnyíteni. Az ünnepi műsor egyébként már pontban délben veszi kezdetét, amikor a nagyszalontai Boeskaei lép pályára a NAC utánpótlás csapatával

kerületi bajnoki mérkőzés keretében. Ezt követi a nagyvárad MAV eddig még veretlen együttesének találkozója a nagyvárú és Törekvést verő Nagyszalontai SE csapatával. Ez a mérkőzés I. osztályú kerületi bajnokiságot folyik.

4 órakor kerül aztán lebonyolításra a WMFC—NAC rangadó. Ennek érdekességéről szinte írni is felesleges, hiszen tudvalevő hogy mindkét csapat szempontjából mennyire fontos ez a pontesata. A harc pedig jó küzdelem és sok izgalom velejárója, amire pedig, hogy úgymond éhezik a szurkoló. A remek műsor máris méltán kelt tehát óriási visszhangot és érdeklődést városszerte.

Férfiruhákat használtakat, **MOLNÁR** használtruha üzletben Bemer-tér 1. (udvarban) Hívásra házhoz jövök.

Bodola, Perényi és Tóth III. elutazott Budapestre

Nagyvárad. Mint ismeretes, az országos szövetségi kapitány a Svájc ellen készülő magyar válogatott keret első edzésére Nagyváradról Bodolát, Perényit és Tóth III-at rendelte fel a fővárosba.

Három válogatottjelöltünk tegnap délután a menetrendszerű vonattal utazott el, úgyhogy a mai edzésen ki-

pihelve már részt is vehetnek. Munkatársunknak módjában állt elutazásuk előtt beszélni a játékosokkal, akik ugyancsak fogadkoztak, hogy megmutatják, hogy mindhárom tagjai lesznek a válogatottnak, sőt amint Bodola hozzátette — még jönni fog utánunk más is Nagyváradról!

Arany-, ezüst-, briliáns tárgyak, svájci anker **AcS Tibor.** Széchenyi tér 6. órák vétele, eladása, szakszerű alakítása, javítása

Örvendetesen javul Vécsey állapota

Nagyvárad. Egész Nagyvárad sporttársadalmának érdeklődése egy kórházi ágy felé fordul, ahol a NAC kiváló kapusa, a Vécsey várja gyógyulását.

Mint értesülünk, állapota örvendetesen javult, azonban egyelőre még szó sem lehet arról, hogy elhagyja a kórházat.

Ő ugyan váltig hangoztatja — hogy vasárnap már játszani fog. — ez azonban még csodával is kizárt. A jelek szerint teljes felépüléséhez legalább egy hónapra szükség van.

Felkerestük tegnap újból Vécseyt aki szokott szélesmosolyú humorával már ugyancsak otthon érzi magát a kórházban.

Folyton arról beszél, hogy neki semmi baja sincs amikor a röntgen-

felvételeket tettük eléje, akkor is ez volt a megjegyzése — ez is valami?

Elgondolkozott azonban akkor, amikor a Nemzeti Sport legutóbbi számát nyomtuk búcsúzásul a kezébe, amelyben többi között ez áll:

„A Szolnok—NAC mérkőzésről csak annyit jegyzünk meg, hogy Vécsey, leglelkesebb kapusunk valóságos ön- és közveszélyes kapus. A vakmerőséget annyira túlzásba viszi, hogy ezzel nemcsak a saját egészségét kockáztatja, hanem a csapat eredményét is. Holott a csapat eredménye érdekében kockáztatja testi épségét. A sportnak azonban nem ez a célja.

A legtöbb játékost lelkesíteni kell. Vécsey Adolf az a játékos, aki egy kis unottságot kellene belevinni...

RÁDIÓ

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 24. Budapest I.

- 5.40 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebresztő. Torna, hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.00 Hírek.
- 10.15 I. rész: Egyveleg. II rész: Magyar nóták.
- 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
- 11.20 Dalok.
- 11.40 Külföldi híradó. Felolvasás
- 12.00 Fohász. Himnusz.
- 12.10 A Szent István 3. honvédgyalog ezred zenekara.
- 12.40 Hírek.
- 13.20 Időjelzés, vizállásjelentés
- 13.30 Honvédsink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.

- 14.00 Buttola Ede tánczenekara
- 14.30 Hírek.
- 14.45 Műsorismertetés.
- 15.20 A Kassai Rádió műsorából.
- 16.20 Hírek német, román, szlovák és orosz nyelven.
- 16.45 Időjelzés, hírek.
- 17.00 Nagyzenei művek.
- 17.35 A Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadássorozata.
- 18.00 Sándor Anna és Ignáth Gyula énekel, kísér Gáspár Lajos tánczenekara.
- 18.40 Dr. Wünschér Frigyes egyetemi magántanár, a Magyar Evezés Szövetség elnökének előadása.
- 19.00 Hírek magyar nyelven.
- 19.05 Beszél a front. A m. kir. Honvéd Haditudósító század helyszíni közvetítése. Hangfelvétel.

Megnyitja az NSE új vívóterme

Október 1-én nyitja meg a vívótermet az N. S. E., régi helyisének újjáalakítása után. A terem a higiénia minden követelményének megfellelően, teljesen felkészülten várja a vívó sport művelőit. Vas Imre katonai vívómestert sikerült ismét megnyerni oktatónak. Az ő neve biztosíték arra, hogy rövidesen ismét hírneves vívó gárda fogja képviselni Nagyvárad vívósportját.

Jelentkezni lehet október 1-ig Szántay János szakosztály elnökénél vagy Barabás Ferenc szakosztály vezetőjénél. Október 1. után pedig a vívóteremben hétfőn, szerdán és szombaton délután 4 óráig.

Folyóirat-szemle

Kárpátmedence

A Budapesten megjelenő „Kárpátmedence” gazdaságpolitikai havi folyóirat másfél év óta erőteltjes és eredményes küzdelmet folytat, hogy a magyarságot érdeklő különböző gazdasági kérdések iránt a közvéleményben komoly érdeklődést keltsen és ezáltal a nemzeti érzésű társadalomban egységes és egészséges gazdaságpolitikai szemlélet kialakítását érje el. Ezt a munkát a „Kárpátmedence” most Erdély területére is erős mértékben ki kívánja terjeszteni, hogy Erdély magyarságát az eddiginél is szorosabb szálakkal fűzze az anyaországhoz. A folyóiratnak Juhász István m. kir. kormányfőtanácsos, a Gamma-Művek vezérigazgatója a főszerkesztője és dr. Szabó Miklós egyetemi magántanár és Schubert József igazgató a szerkesztői, munkatársai sorában pedig a gazdaságpolitikai kérdések legkiválóbb bel- és külföldi művelői szerepelnek. A folyóirat előfizetési ára pedig 1 pengő. A lap megrendelhető a „Kárpátmedence” erdélyi főbizományosánál, a Minerva könyvesboltjában, Kolozsvár, Mátyás király-tér 8. sz., de a jövőben kapható lesz minden erdélyi város jelentősebb könyvkereskedésében és sajtótermek-elárúsító helyein.

FEKETEVIZÜ FOLYÓK. A Búvár szeptemberi száma írja. A délamerikai folyók némelyike egészen mélybarna, csaknem fekete színű, anélkül, hogy a vizük különben szennyes volna. Az ilyen folyók öközetektől (granit, kristályos palák) felépített területekről jönnek, ahol sok lúgos anyag oldódik ki. További útjuk olyan területeken vezet keresztül, ahol nagyon sok korhadó növényzet lepi el a folyó vízgyűjtő területét, innen sok humusz-sav kerül a folyóba és a lúgokkal barna színű oldattá egyesülnek. Hasonló figyelhető meg a déli Balatonpart közelében. Ott a berkekből több olyan árok jön, amelyek rendes körülmények közt igen tiszta, derült, barna vizet, ugynevezett „berkevizet” hoznak. Ezek az árok tökéletes utanzatai kiesinyben az amerikai fekete folyóknak. Még abban is hasonlítanak, hogy mint amazok medre, úgy az árok alja is fehér színű. Az amerikai fekete folyók medrének fehér színűt Reindl úgy magyarázza, hogy a szilikátos kőzetekből kioldott anyagok a humuszsavval igen könnyen oldható vegyületekké egyesülnek, tehát oldatban is maradnak, míg a szénsavtartalmú víz az oldatban levő vegyületeket megbontja, végül nem marad más hátra, mint fehér kovássav, amely szétterül a meder alján. Valószínű, hogy a Balaton déli partján beömlő barnavízű árok aljának világos színét is ez okozza.

- 19.40 Malcsiner Béla jazz-zongorasza mai.
- 20.00 Tündérváros. Hangképek Hangszekből.
- 21.40 Hírek.
- 22.10 Rádiózenekar.
- 22.20 Géczy Barnabás műsorából.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Eladó

5 szobás összkomfortos modern új ház, vagy kiadó, befejezéshez 500) szükséges. Másik 2x2, 1x1 szobás fürdőszobás ház központban azonnal beköltözhető nagy kerttel, udvalkodónak is alkalmas ár 28.000 pengő. Szintén beköltözhető 3 szobás magánház bármilyen üzemi célra alkalmas. Püspöki uton nagy gyümölcsös telek eladó, ár 4000 P. Tatayne, Szigligeti.u. 12.

Sürgősen eladó 5 szobás sarok magánház 27.000 pengőért. — Balass-táren 2 lakásos ház 40.000 pengőért. — Popovics ingatlanközvetítő iroda, Szent János-utca 6. 97

Bérbeadó Kolling gőzmalom, növényolajgyár, villamosmű, Ermihályfalván. — Eladó ház hely, süldő, választott malac. Felvilágosítás: Pál-utca 14. alatt. 87

Eladó Nemzetközijog. Dr. Baditz, Miskolc. 889

Gróf Tisza István uti (volt Aradi ut) ujságárusítóhóde eladó, érdeklődni a kiadóhivatalban

Hűlőkele

Paragázzal poloskát, molyt, tetveket, azok petéit falbol, padozat alól, bútorból, felelősséggel irtja, Paragáz szolgálat, Szigligeti-utca 7. szám. Telefon: 14—21. 664

Szép nagy gramofont cserélnék jó bicikliért. Szaniszló-u. 50. 100

Hűlési kezes

Hentes és mészáros segéd, hosszú gyakorlattal alkalmazást keres. Címét a kiadóba kér. 45

Hűlési nyel

Keresek ügyes ügynököt vagy ügynököt. Özv. Négyessyné Sorsjegyiroda Rákóczi-ut 8. 101

Kifutószolgát azonnali belépésre felvezsz Muehary cipőüzem, Kossuth Lajos utca 9. 98

Nagyobb munkásiut alkalmaznék. Frenzel, Szent János-u. 48. sz. 46

57 éves térfi keres egy feltétlenül megbízható, lehetőleg római katolikus vallású házvezetőnőt, aki a háztartásban előforduló összes teendőket minden utasítás nélkül kifogástalanul elvégzi. Részletes ajánlatok Nagybánya, Rákóczi-tér 13. K. H. címre küldendők.

Jól főző mindenest felveszünk. Cím a kiadóban. 95

Elveszett

Elveszett gyermekbát, megtaláló hozza Szaniszló-u. 68 alá, jutalmat kap. 99

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelőszerkesztő: Dr. Paál Árpád Célközvetítő: Dr. Scheffler Ferenc Szent László-nyomda Rt. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szigligeti-Dezso-utca 5. szám.